

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/ader>

ISSN 2651 - 5067

“TÜRKÇEDE SÖZ DİZİMİ” NİN FARKLI BASKILARINDA YER ALAN KELİME GRUPLARINDAKİ SINIFLANDIRMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE CLASSIFICATIONS OF THE WORD ORGANIZATION IN THE DIFFERENT PRINTINGS OF THE " SYNTAX IN TURKISH "

Yusuf AVCI*

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe
Öğretmenliği, yavci@comu.edu.tr, Orcid: 0000- 0002- 9837- 8890

Büşra ERGUN **

**Yük. Lis. Öğr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, busraergun10@gmail.com, Orcid: 0000-0001-6943-0410

Referans: Avcı, Y. Ergun, B. (2020). "Türkçede Söz Dizimi"nin Farklı Baskılarında Yer Alan Kelime Gruplarındaki Sınıflamaların Değerlendirilmesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-38.

Gönderilme Tarihi: 01.12.2020

Kabul Tarihi : 23.12.2020

Özet: Söz dizimi, yargılı bir anlatım birimi olan cümle ile yargısız bir anlatım birimi olan kelime gruplarının her türlü özelliklerini içine alan bir alandır. Bu alan da kendi içinde belli kurallardan meydana gelmektedir. Bu kurallar, Türk düşünce sisteminin yansıması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Türk düşünce sisteminin söz diziminde gerek cümlede gerekse kelime gruplarında en önemli unsuru sona bırakma özelliği

vardır. Bu özellik, Türk düşünce yapısının bir ürünüdür. Kelime veya kelime gruplarının işlevi, yargıya yani cümlelerin yapısındaki en önemli unsura “yükleme” göre değişmektedir. Farklı yaklaşımlar, araştırmacıların söz dizimine yönelik oluşturdukları alan kitaplarına yansımaktadır. Karahan, altı ve öncesindeki baskılarda şekil merkezli yaklaşımla eserlerini oluştururken yedi ve sonrasındaki baskılarda eserlerini anlam merkezli yaklaşım doğrultusunda oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türk düşünce sistemine uygun olan “anlam merkezli” yaklaşımdan yola çıkarak Leyla Karahan’ın eserlerinden biri olan “Türkçede Söz Dizimi” kitabının altı ve öncesindeki baskıları ile yedi ve sonrasında çıkardığı baskıları kelime gruplarına yönelik sınıflandırmalar açısından karşılaştırmak ve değerlendirmektir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizinde içerik analizi, veri toplama aracı olarak ise doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Gramer çalışmalarında şeklin yanında anlam merkezli yaklaşımın da ele alınıp anlamın daima ön planda tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kelime grupları, anlam, şekil merkezlilik.

Abstract: Syntax is a field that includes all kinds of features of sentence, which is a judicial expression unit, and all groups of word groups that are an extrajudicial expression unit. This area also consists of certain rules. These rules appear as a reflection of the Turkish thought system. The Turkish thought system has the feature to leave the most important element in the syntax, both in the sentence and in the word groups. According to this feature, the function of the word or groups of words varies according to the judgment, that is, "loading" the most important element in the structure of the sentence. Different approaches are reflected in the field books created by the researchers for syntax. While Karahan creates his works with a shape-centered approach in the prints before and after, he creates his works in line with the meaning-centered approach in the prints of seven and later. The aim of this study is to compare and evaluate the six and earlier pressures of Leyla Karahan's "Syntax in Turkish" book with the classifications for word groups based on the "meaning-centered" approach appropriate to the Turkish thought system. In this study, a case study pattern, one of the qualitative research patterns, was used. Content analysis method was used in the data analysis of the research. In the study, document analysis method was used as a data collection tool. In the grammar studies, the meaning-centered approach should be considered and the meaning should always be prioritized.

Keywords: Word groups, semantics, shape centricity.

1. Giriş

Kelimeler yan yana dizilerek yargı bildiriyorlarsa cümleyi, eğer yargı bildirmeyip bir varlık veya hareketi karşılıyorlarsa kelime gruplarını meydana getirirler. Korkmaz, kelimeyi tanımlarken dilin anlamlı veya görevli en küçük birimi şeklinde ifade etmektedir. Kelime gruplarını ise “Kelimelerin belirli ölçüler içinde birleşmesinden

meydana gelen anlamlı ya da görevli kelime grupları şeklinde belirtir.” (Korkmaz, 2009:6).

Karahan (2013:9)’a göre belirli kurallar çerçevesinde yan yana dizilen kelime grupları, yargısız bir anlatım birliği olup söz dizimi içerisinde yargılı bir anlatım birimi olan cümleyi yapı, işleyiş, çeşit ve görev bakımından tamamlayan unsurdur. Söz dizimi içerisinde kelime veya kelime gruplarından tamamlayıcı unsur görevindekilerin yerleri yüklem durumuna göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle tamamlayıcı unsurların cümle içerisindeki konumları sabit değildir. Söz dizimi içerisinde kelimelerin türleri de yüklem durumuna göre değişebilmektedir (Avcı, 2012:8).

Gramer kitaplarında kelime gruplarının sınıflandırılmasına yönelik farklılıklar yer almaktadır. Bunun sebebi, araştırmacıların kelime gruplarını kendi yaklaşımları doğrultusunda sınıflandırma yoluna gitmeleridir. Örneğin, Muharrem Ergin “Türk Dil Bilgisi” adlı eserinde kelime gruplarını şöyle sınıflandırmaktadır: “Tekrarlar, bağlama grubu, sıfat tamlaması, iyelik grubu ve isim tamlaması, aitlik grubu, birleşik isim, birleşik fiil, unvan grubu, ünlem grubu, sayı grubu, edat grubu, isnat grubu, genitif, datif, lokatif, ablatif grupları, fiil grubu, partisip grubu, gerundium grubu ve kısaltma grupları” (Ergin, 2009:377-397).

Kelime gruplarının sınıflandırılmasına yönelik farklı görüşlerden bir diğeri T. N. Gençan’a aittir. Gençan’ın kelime gruplarına yönelik sınıflandırmasına değinmemizin sebebi, “Dilbilgisi” adlı eserinde kelime gruplarına yer vermemesidir. Kelime gruplarını ayrı bir başlık altında ele alması da tamlamalar konusunu eserinde ayrıntılı bir şekilde vermekte ve isim tamlamasını üç gruba ayırmaktadır: “Birinci tür ad takımı, ikinci tür ad takımı ve üçüncü tür ad takımı”. Üçüncü tür ad takımı olarak yer verdiği takım, takısız tümlemedir. Bu tamlama türünde iki unsurun ek almadan birbirine bağlandığını ifade etmektedir. Zincirleme tümleye de yer vermekte ve iç içe giren isim tamlamalarını incelemektedir (Gençan, 2001: 184-196).

Ergin’de takısız ve zincirleme isim tamlamaları yer almamaktadır. Gençan’da yer alan takısız isim tamlamasını Ergin, sıfat tamlaması olarak kabul etmektedir. Örnek verilen eserlerin hepsinde isim tamlamaları, ilk olarak tamlayan durumundakinin ilgi eki alıp almamasına göre “belirtili / belirli” ve “belirtisiz / belirsiz” şeklinde iki gruba ayrılmaktadır. Bu konuda bir farklılık yoktur (Şimşek, 1987: 342).

Kelime gruplarına yönelik farklı sonuçların yer almasının sebebi, araştırmacıların eserlerini oluştururken farklı yaklaşımları esas almalarıdır. Bu yaklaşımlar ise şekil merkezli anlayış ve anlam merkezli anlayış olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk düşünce sistemine uygun olan yaklaşım, anlam merkezli anlayıştır. Bu durum şekil merkezli anlayışı reddetmek değildir. Bu düşünce sistemine göre gramer kitaplarında şekil merkezli yaklaşımın yanında anlam merkezli yaklaşımın da kullanılması gerektiği üzerinde durulmalıdır.

Leyla Karahan’ın “Türkçede Söz Dizimi” adlı eserinde- her ne kadar Ergin’e benzer bir sınıflandırma yapsa da- altı ve öncesindeki baskıları ile yedi ve sonrasındaki baskılarında farklı bir sınıflandırma söz konusudur. Bunun sebebi, Karahan’ın altı ve öncesindeki baskılarda hocası Ergin gibi şekil merkezli bir yaklaşımla eserini

oluşturmasıdır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda ise anlam merkezli bir yaklaşım benimsemekte ve bu yaklaşım doğrultusunda eserini oluşturduğu görülmektedir. Örneğin; Ergin'in sınıflandırmasında yer alan aitlik grubuna, Karahan kendi sınıflandırmasında yer vermez. Aynı şekilde Ergin'in ayrı bir başlık hâlinde ele aldığı "genitif, datif, lokatif, ablatif grupları", Karahan'ın sınıflandırmasında "kısaltma grupları" olarak yer almaktadır.

Görüldüğü üzere, Karahan'ın Türkçede Söz Dizimi adlı eserinin altı ve öncesi ile yedi ve sonrası baskıları arasında kelime gruplarına yönelik farklı bir sınıflandırma vardır. Altı ve öncesinde, kısaltma grupları başlığının altında isnat grubu, yükleme grubu yaklaşma grubu, bulunma grubu, uzaklaşma grubu ve vasıta grubu yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda ise kısaltma grupları isnat grubu, yükleme grubu, yönelme grubu, bulunma grubu, uzaklaşma grubu, vasıta grubu, eşitlik grubu, birinci unsuru uzaklaşma hâli; ikinci unsuru yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grupları, ikinci unsuru yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grupları ve ikinci unsuru bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grupları şeklinde ayrı bir sınıflandırma söz konusudur. Bu çalışmanın amacı, Türk düşünce sistemine uygun olan "anlam merkezli" yaklaşımdan yola çıkarak Karahan'ın eserlerinden biri olan "Türkçede Söz Dizimi" kitabının altı ve öncesindeki baskıları ile yedi ve sonrasında çıkardığı baskıları, farklı şekillerde ele alınan kelime gruplarına yönelik sınıflandırmalar açısından karşılaştırmak ve bu sınıflandırmalara sebep olan düşünce yaklaşım ve ekollere göre değerlendirmektir.

Araştırmanın Problem Cümlesi:

Günümüzdeki gramer kitaplarında kelime gruplarına yönelik farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır. Bu sınıflandırmalar, şekil merkezli anlayış veya anlam merkezli anlayış doğrultusunda yapılmıştır. Türk düşünce sistemine göre anlam merkezli anlayış doğrultusunda incelemeler yapılması gerekirken sadece şekil merkezli anlayışla incelemeler yapmak Türk dil yapısına uygun değildir. Şekli merkeze alan eserlerde Türk dilinin düşünce yapısındaki derin unsurlar göz ardı edilmektedir. Türkçede Söz Dizimi adlı eserde altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılar bu yaklaşımlar yönünden karşılaştırılarak eserlerdeki değişimler tablo şeklinde belirtilmektedir. Buna göre aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Dil bilgisi eserlerini oluşturan bu yaklaşımlardan Türk düşünce sistemine uygun yaklaşım hangisi olabilir?
2. Dil bilgisi kitapları bu yaklaşıma göre nasıl hazırlanabilir?
3. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda isim tamlamasına yönelik bir farklılık var mıdır?
4. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda sıfat tamlamasına yönelik bir farklılık var mıdır?
5. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda fiilimsi gruplarına yönelik bir farklılık var mıdır?
6. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda tekrar grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?

7. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda edat grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?
8. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda bağlama grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?
9. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda unvan grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?
10. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda birleşik isme yönelik bir farklılık var mıdır?
11. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda ünlem grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?
12. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda sayı grubuna yönelik bir farklılık var mıdır?
13. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda birleşik fiile yönelik bir farklılık var mıdır?
14. Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda kısaltma gruplarına yönelik bir farklılık var mıdır?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi yer almaktadır. Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıları ve olayları doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir yaklaşımla ortaya koyan ve nitel bir sürecin izlendiği araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.41).

2.1 Araştırmanın modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Büyüköztürk ve diğerlerine (2018) göre durum çalışması bir ya da birden fazla olaya bağlı olarak birbirine bağlı tüm sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntemdir. Bu amaçla durum çalışmaları, bir olayı oluşturan detayları tanımlamak, o olaya ilişkin mevcut açıklamaları geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır.

2.2 Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyalini Karahan'ın Türkçenin Söz Dizimi adlı eserinin altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılar oluşturmaktadır.

2.3 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018)in belirttiği gibi, doküman analizi; araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilerek incelenmesidir.

2.4 Veri Analizi

Araştırmanın verilerinin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemiyle farklı baskılardaki özellikler incelenerek bu baskılarda görülen değişiklikler tablo şeklinde belirtilmiştir.

3. Bulgular

Aşağıdaki tabloda Karahan'ın altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılara ait kelime grupları sınıflandırması yer almaktadır. Karahan'ın adı geçen eserinde yapmış olduğu bu sınıflandırmalarda benimsediği bakış açıları değerlendirilmektedir.

Tablo 1. Kelime Grupları

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
İsim tamlaması	İsim tamlaması
a) Belirli isim tamlaması	a) Belirtili isim tamlaması
b) Belirsiz isim tamlaması	b) Belirtisiz isim tamlaması
Sıfat tamlaması	Sıfat tamlaması
Sıfat fiil grubu	Sıfat fiil grubu
Zarf fiil grubu	İsim fiil grubu
İsim fiil grubu	Zarf fiil grubu
Tekrar grubu	Tekrar grubu
Edat grubu	Edat grubu
Bağlama grubu	Bağlama grubu
Ünvan grubu	Unvan grubu
Birleşik isim	Birleşik isim grubu
Ünlem grubu	Ünlem grubu
Sayı grubu	Sayı grubu
Birleşik fiil	Birleşik fiil

Tablo 2. İsim Tamlaması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
İsim tamlaması	İsim tamlaması
c) Belirli isim tamlaması	c) Belirtili isim tamlaması
d) Belirsiz isim tamlaması	d) Belirtisiz isim tamlaması

Tablo 2 incelendiğinde kelime gruplarından isim tamlamasının özelliklerine yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda bir değişiklik bulunmadığı görülmektedir. Sadece adlandırma konusundaki terimlerde bir değişiklik vardır. Altı ve öncesinde isim tamlaması *belirli* ve *belirsiz* olarak adlandırılırken yedi ve sonrasındaki baskılarda *belirtili* ve *belirtisiz* şeklinde adlandırılmıştır.

Tablo 3. İsim Tamlaması Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
a. İsim tamlamasında birinci unsur, ikinci unsura ilgi hali ile bağlanır. Bu hal, zamirlerde ekli, isimlerde ise ekli veya eksizdir. Tamlamanın ikinci unsuru mutlaka iyelik eki taşır. (s.13)	a. İsim tamlamasında birinci unsurun ikinci unsurla bağlantısı, zamirlerde ekli, isimlerde ise ekli veya eksizdir. Tamlamanın ikinci unsuru mutlaka iyelik eki taşır. (s.42)
b. Bu tamlamada ana unsur, sonda bulunur. Birinci unsur tamlayan, ikinci unsur tamlanandır. (s. 13)	b. Bu tamlamada ana unsur, sonda bulunur. Birinci unsur tamlayan, ikinci unsur tamlanandır. (s. 42)
c. Birinci unsuru ilgi eki taşıyan isim tamlaması “belirli isim tamlaması”dır. “Çiçeğin/kokusu, kuşun/sesi” tamlamalarında tamlayan, belirli bir nesneyi göstermektedir. Bu tamlamada birinci unsur “belirtme” görevi yapar. Belirli isim tamlamasında iki unsur arasında ekle sağlanan geçici bir ilişki kurulmuştur. (s. 14)	c. Birinci unsuru ilgi eki taşıyan isim tamlaması belirtili isim tamlamasıdır. “Çiçeğin/kokusu, kuşun/sesi” tamlamalarında tamlayan, belirli bir nesneyi göstermektedir. Bu tamlamada birinci unsur “belirtme” görevi yapar. Belirli isim tamlamasında iki unsur arasında ekle sağlanan geçici bir ilişki kurulmuştur. (s.43)
c. Belirli isim tamlamasının unsurları, şiir dilinde yer değiştirebilir. Kimse duymaz çilesini tütmeyen ocakların. (Tütmeyen ocakların çilesini) (s. 14)	ç. Belirtili isim tamlamasının unsurları yer değiştirebilir. Kimse duymaz çilesini tütmeyen ocakların. (Tütmeyen ocakların çilesini) (s.43)
ç. Birinci unsurunda ilgi eki bulunmayan isim tamlaması, “belirsiz isim tamlaması”dır. Çoban/çeşmesi, Ulu cami/avlusu vb. (s.14)	f. Birinci unsurunda ilgi eki bulunmayan isim tamlaması, belirtsiz isim tamlamasıdır. Bu tamlama, belirsiz, genel bir nesneyi, bir türü karşılar. Çoban/çeşmesi, Ulu Cami/avlusu vb. (s. 44)
ç. Bu tamlama, örneklerden de anlaşılacağı gibi belirsiz, genel bir nesneyi, bir türü karşılar. Tamlamanın iki unsuru arasında daimî bir ilişki mevcuttur. Bundan dolayı, belirsiz isim tamlamasında iki unsur arasına başka unsur giremez. “Milli Eğitim eski Bakanı”, “Konya eski Milletvekili” gibi kuruluşlar Türkçenin yapısına aykırıdır. “eski” sıfatı, iki unsurun arasında değil, tamlamanın başında yer almalıdır. (s.15)	g. “Milli Eğitim eski Bakanı”, “Konya eski Milletvekili” gibi kuruluşlar Türkçenin yapısına aykırıdır. “eski” sıfatı, iki unsurun arasında değil, tamlamanın başında yer almalıdır. (s.45)

d. Birinci unsuru özel isim olan “*İstanbul şehri*”, “*Türk dili*”, “*Tuz gölü*” gibi isim tamlamaları, şekil bakımından “belirli isim tamlaması” özelliği taşırlar. (s.15)

d. Birinci unsuru cümle olan isim tamlamaları da anlam bakımından “belirli isim tamlaması”dır. *Kiralıktır/levhası*. (s.15)

e. “*hanımeli, yüzbaşı, yayın evi*” gibi bazı birleşik kelimeler, belirsiz isim tamlaması kuruluşundadır. “*Kadı Köyü, Top Kapısı, şiş kebabı*” belirsiz isim tamlaması kuruluşundaki bazı isimler, bugün iyelik eklerini düşürerek “*Kadıköy, Topkapı, şişkebab*” şeklinde kalıplaşmıştır. (s.15)

f. Belirli isim tamlaması, bir başka belirli isim tamlamasının kuruluşuna tamlayan unsur olarak katılabilir. Böyle bir yapıda, üç isim unsuru bulunduğu düşünülmemelidir. *Elbisenin yakasının/düğmesi*. (s.15)

g. Bir isim tamlaması, başka bir isim tamlamasında tamlanan unsur olarak görev yaptığında, kendi iyelik ekini değil, ana tamlamanın iyelik ekini taşır. (s.16) *Çamaşır makinesi- benim çamaşır makinem*

ğ. Tamlanan unsuru sıfat fiil veya sıfat fiil grubu olan bir isim tamlamasında,

ğ. Belirtisiz isim tamlamalarının tamlayan unsuru bir cümle olabilir. “*Kiralıktır.*” *Levhası*. (s.45)

g. Belirtisiz isim tamlamasının iki unsur arasında daimî bir ilişki mevcuttur. Tamlamada iki unsur arasına başka bir unsur giremez ve unsurlar yer değiştiremez. Bundan dolayı nesne adı olarak kullanılmaya en elverişli kelime gruplarından biri belirtisiz isim tamlamasıdır. Mesela “*buzdolabı, kahverengi, gökyüzü, atasözü, hanımeli, yüzbaşı, yayınevi*” gibi isimler, belirtisiz isim tamlaması kuruluşundadır. Kadı köyü, Top kapısı, şiş kebabı gibi belirtisiz isim tamlaması kuruluşundaki bazı isimler bugün iyelik eklerini düşürerek Kadıköy, Topkapı, şişkebab şeklinde kalıplaşmıştır. (s.44-45)

e. Belirtili isim tamlamasının tamlayan unsuru da belirtili isim tamlaması olabilir. Böyle bir yapıda üç isim unsuru bulunduğu düşünülmemelidir. *Elbisenin yakasının/düğmesi*. (s.44)

i. Bir isim tamlaması, başka bir isim tamlamasında tamlanan unsur olarak görev yaptığında kendi iyelik ekini değil ana tamlamanın iyelik ekini taşır. (s.45) *Çamaşır makinesi- benim çamaşır makinem*

j. Tamlanan unsuru sıfat fiil veya sıfat fiil grubu olan bir isim tamlamasında,

- tamlayan unsur daima ilgi eki taşır. (s.16)
Bingöl çobanlarının / koyun otlatırken çaldıkları
- h. İsim tamlamasının tamlayan ve tamlanan unsurları, kelime grubu olabilir. (s.16)
- ı. İsim tamlamasında, birden fazla tamlanan ve tamlayan unsur bulunabilir. (s.17)
- i.İsim tamlaması, cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. (s.17)
- j. Belirli isim tamlamasında vurgu, her iki unsurda da aynı ölçüdedir. Belirsiz isim tamlamasında ise vurgu birinci unsur üzerinde bulunur. (s.17)
-
-
-
- tamlayan unsur daima ilgi hali eki taşır. (s.46)
Bingöl çobanlarının / koyun otlatırken çaldıkları
- l. İsim tamlamasının tamlayan ve tamlanan unsurları, kelime grubu olabilir. (s.46)
- m. İsim tamlamasında, birden fazla tamlanan ve tamlayan unsur bulunabilir. (s.47)
- n. İsim tamlaması, cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. (s.47)
- o. Belirli isim tamlamasında vurgu, her iki unsurda da aynı ölçüdedir. Belirsiz isim tamlamasında ise vurgu birinci unsur üzerinde bulunur. (s.48)
- d. Belirtili isim tamlamasının unsurları arasına başka unsurlar da girebilir. (s.43)
*Acaba bahar **atların** da mı **kanını** zehirliyor?*
- h. Bazı belirtisiz isim tamlamalarında tamlanan -li eki aldığıda tamlamanın iyelik eki düşer. (s.45)
- Asker şapkası- asker şapkalı*
- ı. Her belirtisiz isim tamlamasını belirtili, her belirtili isim tamlamasını da belirtisiz isim tamlamasına dönüştürmek mümkün değildir. Mesela, “*öğle vakti, 1951 yılı, Türkiye Cumhuriyeti, Ankara şehri*” gibi belirtisiz isim tamlamaları ile “*onun elbisesi, gördüklerimin hepsi*” gibi belirtili isim tamlamalarında böyle bir yapı değişikliği olamaz. Değişikliği veya değişmezliği belirleyen tamlama unsurları arasındaki anlam ilişkisidir. (s.45)
-

Tablo 3 incelendiğinde isim tamlamasına yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirtilen özelliklerin çoğu benzerlik gösterse de yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan bazı maddelerdeki özellikler altı ve öncesindeki baskılarda yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda isim tamlamasına yönelik anlamda belirsizliğe yol açacak ifadeler daha kapsamlı şekilde açıklanmaktadır. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen örneğin; “Birinci unsur özel isim olan “İstanbul şehri”, “Türk dili”, “Tuz gölü” gibi isim tamlamaları, şekil bakımından “belirli isim tamlaması” özelliği taşırlar” maddesi yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilmemektedir. Aynı şekilde yedi ve sonrasındaki baskılarda “d”, “h” ve “ı” maddelerine altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. “ı” maddesindeki özelliği “Her belirtisiz isim tamlamasını belirtili, her belirtili isim tamlamasını da belirtisiz isim tamlamasına dönüştürmek mümkün değildir. Mesela, “öğle vakti, 1951 yılı, Türkiye Cumhuriyeti, Ankara şehri” gibi belirtisiz isim tamlamaları ile “onun elbisesi, gördüklerimin hepsi” gibi belirtili isim tamlamalarında böyle bir yapı değişikliği olamaz. Değişikliği veya değişmezliği belirleyen tamlama unsurları arasındaki **anlam ilişkisidir.**” şeklinde ifade etmesi yedi ve sonrasındaki baskılarda anlam merkezli yaklaşımı benimsediğini göstermektedir.

Tablo 4. Sıfat Tamlaması Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
a. Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir, sonda bulunur. Sıfat, yardımcı unsurdur; ismin önünde yer alarak ismi tamamlar. Yani sıfat tamlayan, isim tamlanan unsurdur. (s.18) <i>Kanlı (s) / ağıt (i)</i>	a. Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir, sonda bulunur. Sıfat, yardımcı unsurdur; ismin önünde yer alarak ismi tamamlar. Yani sıfat tamlayan, isim tamlanan unsurdur. (s.49)
b. Bu tamlamada, isim ve sıfat unsuru eksiz birleşir. İki unsur da gruplaşmayı sağlayan herhangi bir ek taşımaz. (İsim tamlamasında birinci unsurun ikinciye ilgi haliyle bağlandığını ve ikinci unsurun daima iyelik eki taşıdığını hatırlayalım.) (s.19)	a. Bu tamlamada, isim ve sıfat unsuru eksiz birleşir. İki unsur da gruplaşmayı sağlayan herhangi bir ek taşımaz. (s.49)
c. Tamlayanı sıfat fiil veya sıfat fiil grubu olan bir sıfat tamlamasında nesne, hareket niteliği ile tamamlanır. (s.19) <i>Mavileşen (s) / manzara (i)</i>	b. Tamlayanı sıfat fiil veya sıfat fiil grubu olan bir sıfat tamlamasında nesne, hareket niteliği ile tamamlanır. (s.49) <i>Mavileşen (s) / manzara (i)</i>
ç. Bu tamlamada, unsurların biri veya hepsi kelime grubu olabilir. (s.19) <i>Mum rengi (s) / çehreler (i) (sıfat unsuru: isim tamlaması)</i>	c. Bu tamlamada, unsurların biri veya hepsi kelime grubu olabilir. (s.50) <i>Mum rengi (s) / çehreler (i) (sıfat unsuru: isim tamlaması)</i>

d. Bir sıfat tamlamasında, ismi niteleyen aynı türde birden fazla sıfat unsuru bulunabilir. (s.20)

Kırmızı kiremitli (s), beyaz badanalı (s)/ evler (i)

e. Bir sıfat tamlaması, başka bir sıfat tamlamasının kuruluşuna sıfat veya isim unsuru olarak katılabilir. Tamlamaların iç içe girdiği bu yapıda unsurlar birbirine karıştırılmamalıdır. (s.20)

“şu (s)/ gözlüklü adam (i)” sıfat tamlamasında, isim unsuru olan *“gözlüklü adam”* da bir sıfat tamlamasıdır. *“şu”* sıfatı *“gözlüklü adam”*ı belirtmekte, *“gözlüklü”* sıfatı da *“adam”*ı nitelemektedir. Bu tamlamanın yapısını *“şu gözlüklü / adam”* şeklinde düşünmek doğru değildir.

f. Nesnenin neden yapıldığını belirten *“demir kapı, cam bardak, mermer köşk, gümüş kemer”* gibi tamlamalar isim tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır. Bu tamlamaları, *“demirden kapı, demirden yapılmış kapı, camdan bardak, camdan yapılmış bardak”* şeklinde ve yine sıfat tamlaması kuruluşunda genişletebiliriz. (s.21)

g. Sıfat ve zarfların anlamlarını, miktar ve derece bakımından tamamlayan zarfların meydana getirdikleri kelime grupları da bir sıfat tamlamasıdır. (s.21)

En/ tatlı, çok/ güzel, pek/ doğru, daha/ gösterişli

ğ. *“akciğer, Akdeniz, karabiber, başbakan”* gibi birleşik kelimeler, sıfat tamlaması kuruluşundadır. (s.21)

h. Sıfat tamlaması, cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. (s.21)

ç. Bir sıfat tamlamasında, ismi niteleyen aynı türde birden fazla sıfat unsuru bulunabilir. (s.50)

Kırmızı kiremitli (s), beyaz badanalı (s)/ evler (i)

d. Bir sıfat tamlaması, başka bir sıfat tamlamasının kuruluşuna sıfat veya isim unsuru olarak katılabilir. Tamlamaların iç içe girdiği bu yapıda unsurlar birbirine karıştırılmamalıdır. (s.51)

“şu (s)/ gözlüklü adam (i)” sıfat tamlamasında, isim unsuru olan *“gözlüklü adam”* da bir sıfat tamlamasıdır. *“şu”* sıfatı *“gözlüklü adam”*ı belirtmekte, *“gözlüklü”* sıfatı da *“adam”*ı nitelemektedir. Bu tamlamanın yapısını *“şu gözlüklü / adam”* şeklinde düşünmek doğru değildir.

e. Nesnenin neden yapıldığını belirten *“demir kapı, cam bardak, mermer köşk, gümüş kemer”* gibi tamlamalar isim tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır. Bu tamlamaları, *“demirden kapı, demirden yapılmış kapı, camdan bardak, camdan yapılmış bardak şeklinde”* şeklinde ve yine sıfat tamlaması kuruluşunda genişletebiliriz. (s.52)

f. Sıfat ve zarfların anlamlarını, miktar ve derece bakımından tamamlayan zarfların meydana getirdikleri kelime grupları da bir sıfat tamlamasıdır. (s.52)

En/ tatlı, çok/ güzel, pek/ doğru, daha/ gösterişli

g. *“Akdeniz, akciğer, karabiber, başbakan, atardamar”* gibi birleşik kelimeler, sıfat tamlaması kuruluşundadır. (s.52)

h. Sıfat tamlaması, cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. (s.52)

Bu yumuşak ve pembe tenli avcı, pençesinde sıkarak yükseldi. *Bu yumuşak ve pembe tenli avcı, pençesinde sıkarak yükseldi.*

<p>ı. Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir. (s.21)</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>ı. Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir.</p> <p>ç. Birden fazla isim unsuru da bir sıfat unsuru ile nitelenebilir. (s.51)</p> <p><i>Fark olunmaz sisler altındaki/ dağlar, korular, beyaz yalılar.</i></p> <p>ğ. Sıfat tamlamalarında sıfat ve isim unsurları arasına “da/de” edatı ve -ml soru eki girebilir. (s.52)</p> <p><i>Yanımda bir de kılavuzum vardı.</i></p> <p><i>Burada üç mü kitap var?</i></p>
---	---

Tablo 4 incelendiğinde sıfat tamlamasına yönelik yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan iki maddedeki (“ç” ve “ğ”) özellik dışındaki diğer maddeler tamamen benzerlik göstermektedir. Yedi ve sonrasındaki “a” maddesindeki özellik, altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “a” ve “b” maddelerindeki özellikleri kapsamaktadır. Tabloda gösterilen “ç” maddesindeki “Birden fazla isim unsuru da bir sıfat unsuru ile nitelenebilir.” özellik ile “ğ” maddesinde yer verilen “Sıfat tamlamalarında sıfat ve isim unsurları arasına “da/de” edatı ve -ml soru eki girebilir.” özelliği altı ve öncesindeki baskılarda yer almamaktadır. Bunun sebebi altı ve öncesindeki baskılarda yer alan bilgilerin yeterince detaylandırılmamış olmamasıdır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda verilen özellikler ise detaylandırılarak verilmekte ve konunun anlaşılabilirliğini arttırmaktadır.

Tablo 5. Fiilimsi Grupları

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Sıfat fiil grubu	Sıfat fiil grubu
Zarf fiil grubu	İsim fiil grubu
İsim fiil grubu	Zarf fiil grubu

Tablo 5 incelendiğinde altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda fiilimsi gruplarının sınıflandırılmasına yönelik farklı bir sıralama mevcuttur.

Tablo 5.1. Sıfat Fiil Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Sıfat fiil grubu	Sıfat fiil grubu

a. Grubun ana unsuru sıfat fiildir, sonda bulunur. Grupta yüklem görevi yapan sıfat-fiildir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı sıfat fiilin anlamı, bir veya birden fazla bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da

unsurla tamamlanır. Bu unsurlar, yüklem görevi yapan sıfat-fiilin anlamı, cümlede olduğu gibi, özne, nesne, zarf ve yer tamlayıcısı diye isimlendirilir. (s.22) <i>Eski İstanbul'un güzel semtlerini (bln) / yaratan (Türklük) y (sıfat fiil)</i>	özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Yüklem olan sıfat-fiil yargı bildirmez. (s.53) <i>Eski İstanbul'un güzel semtlerini (bln) / yaratan (y) (Türklük)</i>
b. Sıfat fiil grubu, cümle ve kelime grupları içinde, isim ve sıfat görevi yapar. (s.22) <i>Mısralarında nağme hissedilmeyen bir manzume (sıfat)</i>	d. Sıfat fiil grubu, söz dizimi içinde, isim ve sıfat görevi yapar. (s.54) <i>Mısralarında nağme hissedilmeyen bir manzume (sıfat)</i>
c. "vatansever, çöpçatan, cankurtaran" gibi bazı birleşik kelimeler, sıfat fiil grubu kuruluşundadır. (s.22)	e. "Vatansever, çöpçatan, cankurtaran" gibi bazı birleşik kelimeler, sıfat-fiil grubu kuruluşundadır. (s.55)
ç. Grubun vurgusu, sıfat fiilden önceki unsur üzerindedir. (s.23)	f. Grubun vurgusu, sıfat fiilden önceki unsur üzerindedir. (s.55)
-	b. Sıfat-fiilin grup içindeki yeri özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir. (s.54) <i>Çiçeklendiği gün sabır ağacı Gerçeklenir dilde bütün dilekler.</i>
-	c. Bu grupta özne az kullanılır. Özne olan unsur iyelik eki taşır. (s.54) <i>Bütün hayalleri / yıkılmış (insanlar)</i>
-	ç. Ortak bir sıfat-fiille kurulmuş bazı gruplarda sıfat-fiil tekrar edilmez. (s.54) <i>Tiyatroya sık sık (giden), sinemaya da ara sıra giden (gençler)</i>

Tablo 5.1 incelendiğinde sıfat-fiil konusuna yönelik altı ve öncesindeki baskılarda yer alan özellikler "ç" maddesine kadar yedi ve sonrasındaki baskılarda aynıdır. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen özellikler yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan maddelerdeki özellikler ile eşleştirilmektedir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan "b", "c" ve "ç" maddeleri ise altı ve öncesindeki baskılarda yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda sıfat-fiilin kuruluşuna yönelik anlam eksikliğini gidermek için daha açıklayıcı maddeler eklenmiştir. Altı ve öncesindeki maddelerde yer alan özellikler kapsamlı bir şekilde verilmiştir. Yedi ve sonrasındaki maddelerin özellikleri ise detaylandırılmakta ve altı ve öncesindeki bazı özelliklerin eksiklikleri giderilmektedir. Altı ve öncesinde yer verilen özelliklere ilişkin anlam eksiklikleri giderilmiştir.

Tablo 5.2. İsim Fiil Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
İsim fiil grubu	İsim fiil grubu
a. Hareket ismi, -mak/-mek eki ile yapılır. Grubun ana unsuru hareket ismidir, sonda bulunur. Grupta yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, zarf ve yer tamlayıcısı ile tamamlanır. (s.25) <i>Onu (bln)/ biraz sonra çekeceği acıya(yt)/ hazırlamak y (isim fiil)</i>	a. Hareket ismi, -mak/-mek ekleri ile yapılır. Grubun ana unsuru hareket ismidir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Yüklem olan isim-fiil yargı bildirmez. (s.55) <i>Onu (bln)/ biraz sonra çekeceği acıya(yt)/ hazırlamak y (isim fiil)</i>
b. -ma /-me ve -ış /-iş ekleri ile yapılmış hareket isimleri de isim fiil grubu kurabilir. (Ancak bu eklerin aslında iş isimleri yaptığı unutulmamalıdır.) (s.25) <i>Uzun bir ayrılıktan sonra (z) / sılaya (yt) / dönüş y (isim fiil)</i>	a. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. (s.55) <i>Uzun bir ayrılıktan sonra (z) / sılaya (yt) / dönüş y (isim fiil)</i>
c. Bu grup, cümle ve kelime grupları içinde isim görevi yapar. (s.25) <i>Birinci vazifen Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.</i>	ç. Bu grup, söz dizimi içinde isim görevi yapar. (s.56) <i>Birinci vazifen Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.</i>
ç. Grubun vurgusu, hareket isminden önceki unsur üzerindedir. (s.26)	d. Grubun vurgusu, hareket isminden önceki unsur üzerindedir. (s.57)
-	b. Ortak bir isim-fiille kurulmuş bazı gruplarda, isim-fiil tekrar edilmez. (s.56) <i>Göçebelikten yerleşik medeniyete(geçiş), Şamanlıktan İslamiyet'e geçiş.</i>
-	c. Bu grupta, isim-fiilin yeri özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir. (s.56) <i>Seni istikbal için önce gelmek cihana, Ve başkasından almak sonra geliş müjdeni.</i>

Tablo 5.2. incelendiğinde isim-fiil grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “b” (Ortak bir isim-fiille kurulmuş bazı gruplarda, isim-fiil tekrar edilmez.) ve “c” (Bu grupta, isim-fiilin yeri özellikle konuşma ve şiir dilinde değişebilir.) maddelerindeki özelliklere altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Altı ve öncesindeki baskılarda isim-fiil grubunun özelliklerine yönelik kapsamlı bilgiler yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda ise kapsamlı bilgilerin her durumda geçerli olmadığı fark edilmiş ve bazı istisnai durumlar örneklerle açıklanmıştır. İsim-fiil grubunun özelliklerine yönelik anlam eksikliğini belirginleştirmek amacıyla yedi ve sonrasındaki baskılarda bazı özellikler detaylandırılmış şekilde verilmiştir.

Tablo 5.3. Zarf Fiil Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Zarf fiil grubu	Zarf fiil grubu
a. Grubun ana unsuru zarf-fiildir. Zarf-fiil, grubun sonunda bulunur ve yüklem görevi yapar. Zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, zarf, yer tamlayıcısı diye isimlendirilen unsurlarla tamamlanır. (s.23) <i>Son gülün karşısında(yt)/ son bülbül (ö) / ah ederken(y)</i>	a. Grubun ana unsuru zarf-fiildir. Zarf-fiil, genellikle grubun sonunda bulunur. Fiile dayalı sıfat-fiil ve isim-fiil gruplarında olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. <i>Yüklem olan zarf-fiil yargı bildirmez. (s.57)</i> <i>Son gülün karşısında(yt)/ son bülbül (ö) / ah ederken(y)</i>
b. Hâl ekleriyle çekime girmiş bazı sıfat-fiiller, cümlede zarf görevi yaparlar. Bu sıfat-fiillerle kurulan gruplar da birer zarf fiil grubudur. (s.23) <i>Müzik başladığında, bütün salon bir sessizliğe gömüldü.</i>	b. Hâl ekleriyle çekime girmiş bazı sıfat-fiiller, cümlede zarf görevi yaparlar. Bu sıfat-fiillerle kurulan gruplar da birer zarf fiil grubudur. (s.58) <i>Müzik başladığında, bütün salon bir sessizliğe gömüldü.</i>
b. “-r/-mez”, “-di mi” ve “-di/ -eli” kalıbı ile kurulan gruplar da birer zarf fiil grubudur. (s.24) <i>Çamlıca’nın bu asıl çevresine girer girmez, artık eniştemizin köşkünün tılsımlı duygularını tatmaya koyulurduk.</i>	c. “-r / -mAz”, “-DI ml” ve “-DI /-All” vb. kalıplarla kurulan gruplar da birer zarf fiil grubudur. (s.58) <i>Çamlıca’nın bu asıl çevresine girer girmez, artık eniştemizin köşkünün tılsımlı duygularını tatmaya koyulurduk.</i>
c. Zarf fiil grubu, cümle ve kelime grupları içinde zarf görevi yapar. (s.24) <i>Mübarek kanının izleri üzerinden yürüyerek kasabaya girdik.</i>	e. Zarf-fiil grubu, söz dizimi içinde zaman, tarz, sebep, şart, bağlanma, karşılaştırma vb. işlevlerle zarf görevi yapar. (s.59) <i>Mübarek kanının izleri üzerinden yürüyerek kasabaya girdik.</i>

<p>ç. Grubun vurgusu, zarf fiilden önceki unsur üzerindedir. (s.24)</p>	<p>f. Grubun vurgusu, zarf fiilden önceki unsur üzerindedir. (s.59)</p>
<p>-</p>	<p>ç. Bu grupta zarf-fiilin yeri özellikle şiir dilinde değişebilir. (s.58) <i>Herkesin ayağı toprağa basardı açınca kapısını.</i></p>
<p>-</p>	<p>d. -ken ve -sA eki ile kurulan ve yan yana sıralanan birden fazla zarf-fiil grubunda zarf-fiil eki sadece sondaki grupta bulunabilir. (s.58)</p> <p><i>Öteki çocuklar, mahalle aralarında topaça kamçı sallar(ken), çatal dala lastik bağlar(ken), dut ağaçlarından dut toplarken ben deniz kıyısına kaçardım.</i></p>

Tablo 5.3 incelendiğinde zarf-fiil grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “ç” (Bu grupta zarf-fiilin yeri özellikle şiir dilinde değişebilir.) ve “d” (-ken ve -sA eki ile kurulan ve yan yana sıralanan birden fazla zarf-fiil grubunda zarf-fiil eki sadece sondaki grupta bulunabilir.) maddelerindeki özelliklere altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Zarf-fiil grubunun özelliklerine yönelik bazı ifadelerin anlam eksikliğini belirginleştirmek amacıyla yedi ve sonrasındaki baskılarda “ç” ve “d” maddeleri eklenmiştir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda zarf-fiil grubunun özellikleri bazı durumlarda farklılık gösterdiği için bu durumlar (“ç” ve “d” maddelerinde) açıklanmış ve örneklerle belirtilmiştir.

Tablo 6. Tekrar Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Tekrar grubu	Tekrar grubu
<p>a. Grupta yer alan kelimeler arasında, şekil ve anlamca bir ilişki vardır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unsurları aynı olan tekrar grupları: <i>Mışıl mışıl</i> • Unsurları yakın anlamlı olan tekrar grupları: <i>Doğru dürüst</i> • m ünsüzünün kelime başına ilavesi ile yapılan tekrarlar da bu gruba dahildir. m ünsüzü, ünlü ile başlayan bir kelimenin başına 	<p>a. Grupta yer alan kelimeler arasında hem şekil hem de anlam ilişkisi vardır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unsurları aynı olan tekrar grupları: <i>Mışıl mışıl</i> • Unsurları yakın anlamlı olan tekrar grupları: <i>Doğru dürüst</i> • m ünsüzünün kelime başına ilavesi ile yapılan tekrarlar da bu gruba dahildir. m ünsüzü, ünlü ile başlayan bir kelimenin

eklenir. Bu ünsüz, ünsüzle başlayan bir kelimenin de ilk ünsüzünün yerini alır.

Okul mokul

- Unsurları zıt anlamlı olan tekrar grupları:
Bata çıka (s.26-27)

başına eklenir. Bu ünsüz, ünsüzle başlayan bir kelimenin de ilk ünsüzünün yerini alır.

Okul mokul

- Unsurları zıt anlamlı olan tekrar grupları:
Bata çıka (s.60)

b. Tekrarlar anlamı kuvvetlendirir; nesne ve harekete çokluk, süreklilik ve beraberlik anlamı kazandırır.

Mini mini çocuklar (anlamı kuvvetlendirme)

Diyar diyar dolaştım. (çokluk)

Yaza yaza usandı. (süreklilik)

İyi kötü bir şeyler yaptı. (beraberlik) (s.27)

b. Tekrarlar anlamı kuvvetlendirir; nesne ve harekete çokluk, süreklilik ve beraberlik anlamı kazandırır.

Mini mini çocuklar (anlamı kuvvetlendirme)

Diyar diyar dolaştım. (çokluk)

Yaza yaza usandı. (süreklilik)

İyi kötü bir şeyler yaptı. (beraberlik) (s.61)

c. Zamirlerin, bağlama ve çekim edatlarının dışında bütün kelimelerle tekrar grubu kurulabilir. Ünlem edatları, tekrara elverişli kelimelerdir. (*ah vah, oh oh, fısıl fısıl...*) (s.27)

c. Bağlama ve çekim edatlarının dışında bütün kelimelerle tekrar grubu kurulabilir. Ünlemler, tekrara elverişli kelimelerdir. (*ah vah, oh oh, fısıl fısıl...*) (s.61)

ç. Grubu meydana getiren unsurlar çekim eki taşıyabilir. (*evi barkı, sağa sola, işinde gücünde...*) (s.27)

ç. Grubu meydana getiren unsurlar çekim eki taşıyabilir. (*evi barkı, sağa sola, işinde gücünde...*) (s.61)

d. Grup içindeki kelimeler, eş görevlidir. Kelimeler arasında genellikle belirli bir ses düzeni bulunur. Bundan dolayı, tekrar gruplarının birçoğunda unsurlarının yeri değiştirilemez. Mesela “*eğri büğrü*” tekrar grubu, “*büğrü eğri*” şeklinde ifade edilemez. (s.27)

d. Grup içindeki kelimeler, eş görevlidir. Kelimeler arasında genellikle belirli bir ses düzeni bulunur. Bundan dolayı, tekrar gruplarının birçoğunda unsurlarının yeri değiştirilemez. Mesela “*eğri büğrü*” tekrar grubu, “*büğrü eğri*” şeklinde ifade edilemez. (s.61)

-

e. Grupta yer alan kelimelerden biri, zaman içinde tek başına kullanımdan düşmüş olabilir. (*ele güne, bet beniz...*) (s.61)

e. Tekrar grupları, söz dizimi içinde isim, sıfat, zarf ve fiil görevi yapar.

f. Tekrar grupları, söz dizimi içinde isim, sıfat, zarf ve fiil görevi yapar.

Sürü sürü kargalar, hisarın üstünden Sürü sürü kargalar, hisarın üstünden uçarken acı acı bağıırıyordu.) (sifat, zarf) (s.27) *uçarken acı acı bağıırıyordu.)* (sifat, zarf) (s.61)

f. Bu grupta her unsur kendi vurgusunu taşır. Kelimeler arasına virgül konmaz. (s.28) f. Bu grupta her unsur kendi vurgusunu taşır. Kelimeler arasına virgül konmaz. (s.62)

Tablo 6 incelendiğinde tekrar grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “e” maddesindeki özelliğe “*Grupta yer alan kelimelerden biri, zaman içinde tek başına kullanımdan düşmüş olabilir. (ele güne, bet beniz...)*” altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Altı ve öncesindeki “e” maddesinde yer alan özellik, yedi ve sonrasındaki “f” maddesindeki özellik ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 7. Edat Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Edat grubu	Edat grubu
a. Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (ile, için, kadar, göre, diye, rağmen, karşı, doğru, gibi, dolayı, vb.) sonda bulunur. (<i>insan/gibi</i>) (s.28-29)	a. Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (ile, için, kadar, göre, diye, rağmen, karşı, doğru, gibi, dolayı, vb.) sonda bulunur. (<i>insan/gibi</i>) (s.63)
b. Bu grupta birleşme, isim unsurunun ve edatın türüne göre ekli veya eksiz olur. <i>Yaşamak/için (eksiz) senin/gibi (-in eki)</i> (s. 29)	b. Bu grupta birleşme, isim unsurunun ve edatın türüne göre ekli veya eksiz olur. <i>Yaşamak/için (eksiz) senin/gibi (-in eki)</i> (s.63)
-	c. “Onun gibisi, onun gibiler, onun kadarı” örneklerinde olduğu gibi, edat unsuru isim çekim eki alan edat grupları, cümlede isim olarak kullanılır. <i>Fakat ben, bu kadarından da memnundum.</i> (s.63)
c. Edat grubunda, isim unsuru kelime grubu olabilir. <i>Hür maviliğin bittiği son hadde/kadar (isim unsuru: sıfat tamlaması)</i> (s.29)	ç. Edat grubunda, isim unsuru kelime grubu olabilir. <i>Hür maviliğin bittiği son hadde/kadar (isim unsuru: sıfat tamlaması)</i> (s.63)
ç. Bu grupta birden fazla isim unsuru bulunabilir.	e. Bu grupta birden fazla isim unsuru bulunabilir.

<p><i>Yorgunluğuna(i), /rağmen(çe)</i> (s.29)</p>	<p><i>uykusuzluğuna(i,)</i> <i>/rağmen(çe)</i> (s.64)</p>	<p><i>Yorgunluğuna(i), /rağmen(çe)</i> (s.64)</p>	<p><i>uykusuzluğuna(i,)</i> <i>/rağmen(çe)</i> (s.64)</p>
<p>d. Edat grubu, cümle ve kelime grupları içinde, sıfat, zarf ve isim görevi yapar. Bu grup, cümlelerin kuruluşuna göre yüklem olarak da katılır. <i>Keskin bir ışık, etrafımızda bir zafer borusu gibi çınlıyor.</i> (Zarf) (s.29)</p>	<p>f. Edat grubu, söz dizimi içinde, sıfat, zarf ve isim görevi yapar. <i>Grup, yapısındaki edatın türüne göre zaman, yön, durum, benzetme, sebep, miktar, şart vs. bildirir.</i> <i>Keskin bir ışık, etrafımızda bir zafer borusu gibi çınlıyor.</i> (Zarf) (s. 64-65)</p>	<p>e. Grubun vurgusu, isim unsuru üzerindedir. (s.29)</p>	<p>g. Grubun vurgusu, isim unsuru üzerindedir. (s.65)</p>
<p>-</p>	<p>d. İsim unsuru zarf-fiil veya zarf-fiil grubu olan edat grupları da vardır. <i>Babam şehirden çıkmalı / beri somurtmuştu.</i> (s.64)</p>		

Tablo 7 incelendiğinde tekrar grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar yer almamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “c” maddesindeki özellik (Onun gibisi, onun gibiler, onun kadarı” örneklerinde olduğu gibi, edat unsuru isim çekim eki alan edat grupları, cümlede isim olarak kullanılır.) ile “d” maddesindeki özelliğe (İsim unsuru zarf-fiil veya zarf-fiil grubu olan edat grupları da vardır.) altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Altı ve öncesinde yer verilen “c” maddesindeki özellik yedi ve sonraki baskılarda “ç” maddesindeki özelliklerle; altı ve öncesindeki “ç” maddesi yedi ve sonrasındaki “e” maddesindeki özelliklerle; altı ve öncesindeki “d” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “f” maddesindeki özelliklerle ve altı ve öncesindeki “e” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “g” maddesindeki özelliklerle eş değerdir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “f” maddesindeki özellikte (Edat grubu, söz dizimi içinde, sıfat, zarf ve isim görevi yapar. (**Grup, yapısındaki edatın türüne göre zaman, yön, durum, benzetme, sebep, miktar, şart vs. bildirir.**)) edat grubunun cümleye kattığı anlam ilişkisi dikkate alınmıştır. Anlam merkezliliği eserlerine uygulamış olan Fıtrat’ a baktığımızda “f” maddesindeki özelliğin anlam merkezli anlayışı yansıttığını görmekteyiz. Örneğin; Fıtrat “Serf” adlı eserinde türeme adlar konusuna yönelik verdiği sınıflandırmayı bir köke gelen ekin ada kattığı anlamsal özelliği dikkate alarak vermiştir. Türeme adları şekilsel olarak vermekte, o ekin ada kattığı anlamsal özelliği dikkate almaktadır. Bunu türeme adlarını sınıflandırmasından da anlayabiliriz. Fıtrat, türeme adları; yer adı, alet adı, iş adı, küçültmeli adlar, birleşik adlar ve teklik-çokluk olarak sınıflandırmıştır. Örneğin; yer adı konusuna yönelik verdiği bilgide “Bir işin gerçekleştiği yeri bildirmek için o işin tabanına (emir şekline) “-ak” eki eklenir.” şeklinde açıklama yapılarak ekten daha çok ekin ada kattığı anlamsal özellik üzerinde durulmuştur. Diğer türeme adlara yönelik yaptığı açıklamalarını da anlam merkezliği dikkate alarak vermektedir. Buna göre Karahan’ın edat grubunun cümleye kattığı

anlam ilişkisine yönelik görüşleriyle, anlam merkezliliği eserlerine yansıtan Fitrat'ın görüşlerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir (Fitrat, 1927; akt. Avcı, 1995:348-352).

Tablo 8. Bağlama Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Bağlama grubu	Bağlama grubu
a. Bağlama edatı (ve veya ile, ila, fakat, ama, değil vb.) isim unsurlarının arasında bulunur. İsim unsurları, grubun kuruluşuna eşit olarak katılırlar. (<i>Kırmızı +ve +siyah= kırmızı ve siyah</i>) (s.30)	a. Bağlama edatı (ve veya ile, ila, fakat, ama, değil vb.) isim unsurlarının arasında bulunur. İsim unsurları, grubun kuruluşuna eşit olarak katılırlar. (<i>Kırmızı + ve +siyah= kırmızı ve siyah</i>) (s.65)
b. İçinde ikiden fazla isim unsuru buluna bir bağlama grubunda “ve” bağlama edatı, son iki isim unsurunun arasında yer alır. (<i>okumak + anlamak +ve +uygulamak= okumak, anlamak ve uygulamak</i>) (s.30)	b. İçinde ikiden fazla isim unsuru buluna bir bağlama grubunda “ve” bağlama edatı, son iki isim unsurunun arasında yer alır. (<i>okumak +anlamak +ve +uygulamak= okumak, anlamak ve uygulamak</i>) (s.65)
c. “ne...ne...”, “hem...hem...”, “...da...da”, “ister...ister...”, “ya...ya...” “...mi...mi” gibi bağlama edatlarıyla kurulan bir bağlama grubunda bağlama edatları, isim unsurlarının başında veya sonunda bulunur. (<i>ne +sevinç +ne +üzüntü= ne sevinç ne üzüntü</i>) (s.30)	c. “ne...ne...”, “hem...hem...”, “...da...da”, “ister...ister...”, “ya...ya...” “...mi...mi” gibi bağlama edatlarıyla kurulan bir bağlama grubunda bağlama edatları, isim unsurlarının başında veya sonunda bulunur. (<i>ne +sevinç +ne+ üzüntü= ne sevinç ne üzüntü</i>) (s.66)
-	ç. “ile” bağlama edatının ekleşmiş şekli olan -(y)IA bağlama eki de isim unsurlarını bağlayabilir. Bu yapı, iki unsurlu bir yapı olup, birinci unsur -(y)IA eki taşır. <i>Kadın sabahlığını çıkarıp kahverengi bir pantolonla sarı bir kazak giyindi.</i> (s.66)
ç. Bu grupta, isim unsurları kelime grubu olabilir. <i>İçeri girmek ve annesinden niçin kovulduğunu sormak / istedi.</i> (isim unsurları: isim fiil grubu) (s.31)	d. Bu grupta, isim unsurları kelime grubu olabilir. <i>İçeri girmek ve annesinden niçin kovulduğunu sormak / istedi.</i> (isim unsurları: isim fiil grubu) (s.67)
-	e. Bağlama grubu içine cümlenin başka öğeleri girebilir. <i>O, benim yüzüme değil</i>

hiçbir şey görmeden sağ ve sol tarafa bakmaktadır.
(s.67)

d. Bağlama grubu, cümle ve kelime grupları içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. (s.31)	f. Bağlama grubu, söz dizimi içinde isim, sıfat ve zarf görevi yapar. <i>Tenha sokakta kaldım oruçsuz ve neşesiz. (zarf)</i> (s.67-68)
e. Bu grupta, her unsur kendi vurgusunu taşır. (s.31)	g. Bu grupta, her unsur kendi vurgusunu taşır. (s.68)

Tablo 8 incelendiğinde bağlama grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar görülmemektedir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “ç” maddesindeki özellik (“ile” bağlama edatının ekleşmiş şekli olan –(y)IA bağlama eki de isim unsurlarını bağlayabilir. Bu yapı, iki unsurlu bir yapı olup, birinci unsur –(y)IA eki taşır.) ile “e” maddesindeki özelliğe (Bağlama grubu içine cümlenin başka öğeleri girebilir.) altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda bağlama grubuna yönelik eksik görülen özellikler eklenmiştir. Altı ve öncesinde yer alan “ç” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “d” maddesindeki özelliğe, altı ve öncesindeki “d” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “f” maddesindeki özelliğe ve altı ve öncesindeki “e” maddesindeki özellik ise yedi ve sonrasındaki “g” maddesindeki özelliğe eş değerdir.

Tablo 9. Ünvan Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Ünvan grubu	Ünvan grubu
a. Bu grupta şahıs ismi başta, ünvan ve akrabalık ismi sonda bulunur. <i>Çağrı Bey, Ülkü Hanım...</i> (s.32)	a. Bu grupta şahıs ismi başta, ünvan ve akrabalık ismi sonda bulunur. İki unsur, eksiz birleşir. <i>Fevziye + Hanım= Fevziye Hanım</i> (s. 68)
b. İki unsur, eksiz birleşir. (s.32)	a. İki unsur, eksiz birleşir. (s. 68)
c. Ünvan grubunda şahıs ismi, birleşik isim olabilir. <i>Halide Nusret Hanımefendi</i> (s.32)	b. Ünvan grubunda şahıs ismi, birleşik isim olabilir. <i>Halide Nusret Hanımefendi</i> (s.68)
ç. Bu grup, cümle ve kelime grupları içinde isim görevi yapar. <i>Perviz Efendi cevap vermedi.</i> (s.32)	c. Bu grup, söz dizimi içinde isim görevi yapar. <i>Perviz Efendi cevap vermedi.</i> (s.68)

<p>d. Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir. (s.32)</p> <p>e. Birinci unsuru ünvan veya akrabalık ismi olan “Sultan Orhan, Dede Korkut, Hoca Nasreddin, Doktor Murat, Hemşire Selma, Albay Turgut” gibi kelime grupları, ünvan grubu değil, birleşik isimdir. Birleşik isimlerin vurgusu sonda, ünvan gruplarının vurgusu başta bulunur. (s.32)</p>	<p>-</p> <p>ç. Birinci unsuru ünvan veya akrabalık ismi olan “Sultan Orhan, Dede Korkut, Hoca Nasreddin, Doktor Murat, Hemşire Selma, Albay Şadan, Baba Necmi” gibi kelime grupları, ünvan grubu değil, birleşik isimdir. Birleşik isimlerin vurgusu sonda, ünvan gruplarının vurgusu başta bulunur. (s.69)</p>
---	---

Tablo 9 incelendiğinde ünvan grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılarda yer alan ünvan yazımı yedi ve sonrasındaki baskılarda ünvan şeklinde yer almaktadır. Ünvan grubuna yönelik yedi ve sonrasında yer verilen “a” maddesindeki özellik altı ve öncesindeki baskılarda “a” ve “b” maddelerindeki özelliklere denk gelmektedir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen “d” maddesindeki özelliğe yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilmemektedir. Bunun sebebi grup vurgusunun bazı durumlarda değişkenlik göstermesinden kaynaklanmaktadır. Altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “d” maddesindeki özellik “Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir.” her durumda geçerli olmadığı için yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilmemiştir. Bu özelliği altı ve öncesinde yer alan “e” maddesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan “ç” maddesinde görebiliriz. Grup vurgusu her zaman birinci unsur üzerinde olmamaktadır. Örneğin; “ç” maddesinde geçen “Doktor Murat” gibi birleşik isimlerde vurgu birinci unsur üzerinde değil ikinci unsur üzerindedir.

Tablo 10. Birleşik İsim Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Birleşik isim grubu	Birleşik isim grubu
a. İki ve daha fazla kelimeli bütün şahıs adları, birleşik isimdir. Birleşik isimlerin hepsi, özel isimdir. <i>Muharrem Ergin, Yavuz Sultan Selim...</i> (s.33)	a. İki ve daha fazla kelimeli bütün şahıs adları, birleşik isim grubu yapısındadır. Bu grupta isimler eksiz birleşir. <i>Muharrem Ergin, Yavuz Sultan Selim...</i> (s.69)
b. Bu grupta isimler eksiz birleşir. (s.33)	a. Bu grupta isimler eksiz birleşir. (s.69)
c. Tamlananı özel isim olan sıfat tamlamaları, zamanla bir şahsa ad olmak üzere “birleşik isim”e dönüşür. Sıfat tamlamasında başta bulunan vurgu, birleşik isimde ikinci unsur üzerine kayar. Şu örnekler, sıfat tamlaması değil, birleşik isimdir. <i>Ulubatlı Hasan...</i> (s.33)	b. Tamlananı özel isim olan sıfat tamlamaları, zamanla bir şahsa ad olmak üzere “birleşik isim grubu”na dönüşebilir. Sıfat tamlamasında başta bulunan vurgu, birleşik isimde ikinci unsur üzerine kayar. Şu örnekler, sıfat tamlaması değil,

	birleşik isim grubudur. <i>Ulubatlı Hasan...</i> (s.69)
-	c. Unvan grupları da zamanla birleşik isme dönüşebilir. <i>Evliya Çelebi, Yusuf Has Hacip</i> (s.70)
ç. Bu grup, cümle ve kelime grupları içinde isim görevi yapar. <i>Durup bir an Küpeli Hafız'ı süzdü.</i> (s.33)	ç. Bu grup, söz dizimi içinde isim görevi yapar. <i>Durup bir an Küpeli Hafız'ı süzdü.</i> (s.70)
-	d. Vurgu son unsur üzerindedir. (s.70)

Tablo 10 incelendiğinde birleşik isim grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda belirgin farklılıklar yer almamaktadır. Yedi ve sonrasında yer verilen “a” maddesindeki özellik altı ve öncesindeki baskılarda “a” ve “b” maddelerindeki özelliklere denk gelmektedir. Altı ve öncesinde yer verilen “c” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “b” maddesindeki özelliklerle eş değerdir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “c” ve “d” maddelerindeki özelliklere altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmemektedir. Altı ve öncesindeki baskılarda grup vurgusu konusunda bazı belirsizlikler yer almıştır. Grup vurgusuna yönelik eksiklikler yedi ve sonraki baskılarda “c” ve “d” maddeleri eklenerek giderilmiştir. Unvan gruplarında vurgu genellikle ilk unsur üzerindedir. Birleşik isimlerde ise vurgu genellikle son unsur üzerindedir. Bu sebeple yedi ve sonrasındaki baskılarda bazı maddeler eklenerek (“c” ve “d” maddeleri) birleşik isimlere yönelik vurgu konusundaki belirsizlikler giderilmiştir.

Tablo 11. Ünlem Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
<p>Ünlem grubu</p> <p>a. Bu grupta ünlem edatı (ey, ay, hey, bre, a, ya, yahu, be, vb.) başta, isim unsuru sonda bulunur. <i>Ey/ Türk istikbalinin evladı</i> (s.34)</p> <p>b. Ünlem edatı ve isim unsuru, eksiz birleşir. (s.34)</p> <p>c. Bu grupta, isim unsuru kelime grubu olabilir. <i>Ey / mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü (isim unsuru: isim tamlaması)</i> (s.34)</p>	<p>Ünlem grubu</p> <p>a. Bu grupta ünlem edatı (ey, ay, hey, bre, a, ya, yahu, be, vb.) başta, isim unsuru sonda bulunur. Ünlem ve isim unsuru, eksiz birleşir. <i>Ey/ Türk istikbalinin evladı</i> (s.70-71)</p> <p>a. Ünlem ve isim unsuru, eksiz birleşir. (s.70-71)</p> <p>b. Bu grupta, isim unsuru kelime grubu olabilir. <i>Ey / mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü (isim unsuru: isim tamlaması)</i> (s.71)</p>

ç. Bu grupta birden fazla isim unsuru bulunabilir. <i>Ey / hanımlar, beyler</i> (s.34)	c. Bu grupta birden fazla isim unsuru bulunabilir. <i>Ey / dipsiz berraklık, ulvi mahkeme</i> (s.71)
d. Cümlelerin kuruluşuna katılmayan bu grup, hitaplarda kullanılır. Cümle dışı unsur olarak cümlelerin herhangi bir yerinde bulunabilir. <i>Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?</i> (s.34)	ç. Cümlelerin kuruluşuna katılmayan bu grup, hitaplarda kullanılır. Cümle dışı unsur olarak cümlelerin herhangi bir yerinde bulunabilir. <i>Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?</i> (s.71)
e. Grubun vurgusu ünlem edatı üzerindedir. (s.34)	d. Grubun vurgusu ünlem üzerindedir. (s.71)

Tablo 11 incelendiğinde ünlem grubuna yönelik yedi ve sonrasında yer verilen “a” maddesindeki özellik altı ve öncesindeki baskılarda “a” ve “b” maddelerindeki özelliklere denk gelmektedir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “c” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “b” maddesindeki özelliğe, altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “ç” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “c” maddesindeki özelliğe, altı ve öncesinde yer alan “d” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki “ç” maddesindeki özelliğe ve altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “e” maddesindeki özellik ise yedi ve sonrasındaki baskılarda “d” maddesindeki özelliğe eş değerdir.

Tablo 12. Sayı Grubu Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Sayı grubu	Sayı grubu
a. Gruptaki sayı isimlerinin dizilişi basamak sistemine göre. Sayılar sondan başa doğru büyür. Küçük sayı sonda bulunur. Sayı isimleri eksiz birleşir. <i>Atmış dört, seksen dokuz...</i> (s.35)	a. Gruptaki sayı isimlerinin dizilişi basamak sistemine göre. Sayılar sondan başa doğru büyür. Küçük sayı sonda bulunur. Sayı isimleri eksiz birleşir. <i>Atmış dört, seksen dokuz...</i> (s.72)
b. Türkçede sayılar, sayı grubu dışında, tek kelime veya sıfat tamlaması ile karşılanır. Genellikle ara sayılar sayı grubudur. <i>Bir, beş, on... (kelime)</i> <i>İki yüz, beş bin... (sıfat tamlaması)</i> <i>On bir, doksan iki... (sayı grubu)</i> (s.35)	b. Kelime grubu halindeki sayılar, sıfat tamlaması veya sayı grubu kuruluşundadır. Genellikle ana sayılar sıfat tamlaması, ara sayılar sayı grubudur. Vurgu, sıfat tamlamasında başta, sayı grubunda sonda bulunur. <i>İki yüz, beş bin... (sıfat tamlaması)</i> <i>On bir, doksan iki... (sayı grubu)</i> (s.72)
c. Sayı grubunda milyona kadar iki unsur vardır. Milyonlu sayılar üç, milyarlı	c. Sayı grubunda milyona kadar iki unsur vardır. Milyonlu sayılar üç, milyarlı sayılar

sayılar dört unsurludur. Her unsur kendi içinde sayı grubu, sıfat tamlaması veya tek kelime olabilir. <i>Yedi yüz / elli: sayı grubu (yedi/ yüz: sıfat tamlaması)</i> (s.35)	dört unsurludur. Her unsur kendi içinde sayı grubu, sıfat tamlaması veya tek kelime olabilir. <i>Yedi yüz / elli: sayı grubu (yedi/ yüz: sıfat tamlaması)</i> (s.72)
ç. Sayı grubu, cümle ve kelime grupları içinde isim ve sıfat görevi yapar. <i>Düşman, altmış dört ceset bırakmış. (sıfat)</i> (s.35)	ç. Sayı grubu, söz dizimi içinde isim ve sıfat görevi yapar. <i>Düşman, altmış dört ceset bırakmış. (sıfat)</i> (s.73)
d. Sayı isimleri ayrı yazılır. (s.36)	-
e. Grubun vurgusu, küçük sayı ismi üzerindedir. (s.36)	d. Grubun vurgusu, küçük sayı ismi üzerindedir. (s.73)

Tablo 12 incelendiğinde sayı grubuna yönelik altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “d” maddesindeki özelliğe yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilmemiştir. Özelliklere yönelik örnek cümlelerde sayı isimlerinin yazımına yönelik örnek kullanıma yer verildiğinden yedi ve sonrasındaki baskılarda bu özellik belirtilmemiş olabilir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen “e” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki baskılarda “d” maddesi ile benzerdir.

Tablo 13. Birleşik Fiiller

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Birleşik fiil	Birleşik fiil
A. Bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller	A. Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiiller
B. Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller	A.1. Ana Yardımcı Fillerle Kurulan Birleşik Filler
C. Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller	A.2. Diğer Fillerle Kurulan Birleşik Fiiller
	B. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller

Tablo 13 incelendiğinde altı ve öncesindeki baskılarda birleşik fiil; bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller, bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller ve anlamca kaynaşmış birleşik fiiller olarak yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda birleşik fiil; bir hareketi karşılayan birleşik fiiller ile bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller olarak ayrılmaktadır. Bir hareketi karşılama ve tasvir etme kelime gruplarının söz dizimi içerisindeki anlam ilişkisi yönünü gösterdiğinden dolayı yedi ve sonrasındaki baskılarda anlam merkezliliği benimsediği görülür. Anlam merkezliliği eserlerine yansıtmış olan Fitrat da birleşik fiillere yönelik verdiği bilgide “İki fiil birbirine eklenerek ikisinin anlamlarından aralarında ‘tek anlam’ ifade eden bir fiil olur: “yaza başladım” gibi. Buna birleşik fiil denir. Birleşik fiilde anlamın ağırlığı birinci fiilde olup ikinci fiilin anlamı onun etkisi altında kalır.” şeklinde belirterek birleşik fiildeki anlamsal özellik üzerinde durmaktadır. Birleşik fiilleri, bildirdikleri anlamlara

göre başlama, yaklaşma, süreklilik, tezlik ve yeterlik filli olarak yer vermektedir. (Fıtrat, 1927; akt. Avcı, 1995:393-399).

Tablo 13.1. Ana Yardımcı Fillerle Kurulan Birleşik Fiillerin Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Birleşik fiil	Birleşik fiil
A. Bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller	A. Bir Hareketi Karşılıyan Birleşik Fiiller A.1. Ana Yardımcı Fillerle Kurulan Birleşik Filler
a. Bu birleşik fiillerde isim unsuru başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil, anlamı üzerinde bulunduran isim unsurunu fiilleştirir. <i>İsim unsuru+ yardımcı fiil= birleşik fiil</i> <i>Dost+ ol- = dost ol- (s.36)</i>	a. Bu tip birleşik fiillerde “et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-” yardımcı fiilleri kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil, bir çekim görevi yaparak anlamı üzerinde bulunduran isim unsurunu fiilleştirir. <i>İsim unsuru+ yardımcı fiil= birleşik fiil</i> <i>Dost+ ol- = dost ol- (s.73-74)</i>
b. Bu tip birleşik fiillerin kuruluşuna, “et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-, başla-” fiilleri, yardımcı fiil olarak katılır. “et-, eyle-, kıl-, yap-” fiilleri, geçişli birleşik fiiller; “ol-, bulun-” fiilleri de geçişsiz birleşik fiiller yapar. “başla-” fiili, -mak/-mek’li hareket isimleriyle birleşik fiiller kurar. Bu birleşik fiillerde hareket ismi, yaklaşma eki (-a/-e) taşır. <i>Memnun et-, hasta ol-, kör ol-, var eyle-, mecbur kıl-, yazmış bulun-</i> <i>Kar, gecedan beri devam ediyordu. (s.36)</i>	b. En işlek yardımcı fiiller, “et-” ve “ol-” fiilleridir. “yap-, bulun-” fiilleri de sıkça kullanılır. “kıl-” ve “eyle-” fiillerinin ise işlekliği azalmıştır. Memnun et-, hasta ol-, kör ol-, var eyle-, mecbur kıl-, yazmış bulun- <i>Kar, gecedan beri devam ediyordu. (s.74)</i>
c. Tek başına kullanılmayan veya kullanıldıklarında asli şekillerini koruyamayan bazı isimler, yardımcı fiile bitişik yazılır. <i>Sabret- (sabr/ sabır)</i> <i>Ona, hastalığımdan pek az bahsederdim. (s.36-37)</i>	c. Tek başına kullanılmayan veya kullanıldıklarında asli şekillerini koruyamayan bazı isimler, yardımcı fiile bitişik yazılır. <i>Sabret- (sabr/ sabır)</i> <i>Ona, hastalığımdan pek az bahsederdim. (s.74)</i>
ç. Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil “ol-” ve “bulun-” yardımcı fiilleriyle birleşir. <i>Konuşmaz ol- Ocaklar yakılmaz oldu.</i>	ç. Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil “ol-” ve “bulun-” yardımcı fiilleriyle birleşir. “ol-” un sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; “-mış/ -miş” ekli sıfat- filler, bitmiş, tamamlanmış

<p>“ol-” yardımcı fiilinin sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; “-mış/ -miş” ekli sıfat- fiiller, bitmiş, tamamlanmış bir hareketi; “-r / -ar / -er” ekli sıfat fiiller devam etmekte olan bir hareketi; sıfat-fiil görevinde de kullanılabilen -yor ekli sıfat-fiiller, yakın geçmişte ortaya çıkan tamamlanmış veya devam etmekte olan bir hareketi karşılarlar. <i>Almış ol-, gider ol-</i> (s.37)</p> <p>-</p> <p>d. Bu birleşik fiillerin her iki unsuru da kelime grubu olabilir. <i>Yardım / edebil-</i> (yardımcı fiil: birleşik fiil) <i>mesut ve bahtiyar / ol-</i> (isim unsuru: bağlama grubu) <i>Pelitlerin bin bir zorlukla tutunduğu bu dik ve kayalık bayırı, irili ufaklı bir yığın dere dilim dilim etmişlerdir.</i> (s.37)</p> <p>e. Grubun vurgusu, isim unsuru üzerindedir. (s.37)</p>	<p>bir hareketi; “-(l)r / -Ar” ekli sıfat fiiller devam etmekte olan bir hareketi; -AcAk ekli sıfat-fiiller niyet halinde ifade edilen bir hareketi; sıfat fiil görevinde de kullanılabilen -yor ekli sıfat fiiller ise, yakın geçmişte ortaya çıkan tamamlanmış veya devam etmekte olan bir hareketi karşılarlar. <i>Ocaklar yakılmaz oldu.</i> (s.75)</p> <p>d. Bu birleşik fiillerde birden fazla isim unsuru bulunabilir. <i>Mutlu, başarılı ol-</i> (s.75)</p> <p>e. Bu birleşik fiillerin isim unsuru kelime grubu olabilir. <i>Pelitlerin bin bir zorlukla tutunduğu bu dik ve kayalık bayırı, irili ufaklı bir yığın dere dilim dilim etmişlerdir.</i> (s.75)</p> <p>-</p>
--	--

Tablo 13.1 incelendiğinde altı ve öncesinde yer alan bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller başlığı, yedi ve sonrasındaki baskılarda bir hareketi karşılayan birleşik fiiller grubunun ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller başlığı adı altında yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan “d” maddesindeki özellik altı ve öncesindeki baskılarda yer almamaktadır. Altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “d” maddesindeki özellik, yedi ve sonrasındaki “d” ve “e” maddelerindeki özelliklere denktir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “e” maddesindeki özelliğe yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilmemektedir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen “e” maddesindeki özellikte bazı eksik ifadeler yer aldığı için yedi ve sonrasındaki baskılarda bu özelliğe yer verilmemiştir. Çünkü, birleşik fiillerde isim unsuru bir kelime grubu da olabileceği için grubun vurgusu isim unsuru olan kelime grubu üzerinde de olabilir.

Tablo 13.2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiillerin Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Birleşik fiil	Birleşik fiil
B. Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller	B. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller
a. Bu birleşik fiillerde, ana fiil unsuru başta bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur, -a/ -e/ -ı/ -i/ -u/ -ü/ -ıp/ -ip/ -up/ -üp zarf fiil eklerinden birini taşır. <i>Fiil+zarf fiil eki+ yardımcı fiil = birleşik fiil</i> <i>koş+a+bil = koşabil-</i> (s.37-38)	a. Bu birleşik fiiller, zarf fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur -A, -I, -Ip zarf fiil eklerinden birini taşır. <i>Fiil+zarf fiil eki+ yardımcı fiil = birleşik fiil</i> <i>koş+a+bil = koşabil-</i> (s.77)
b. “bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-” yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, yaklaşma vb. anlamları kazandırır. <i>Gün doğmayabilir bir daha.</i> (s.38)	b. “bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-” yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, yaklaşma vb. anlamları kazandırır. <i>Gün doğmayabilir bir daha.</i> (s.77-78)
c. Bazı birleşik fiillerin birinci unsuru, bir kip eki taşır. Bu kip eki, zarf fiil ekinin yerini tutar. <i>Nice güzellere bağlandım kaldım.</i> (s.38)	c. Bazı birleşik fiillerin birinci unsuru, bir kip eki taşır. Bu kip eki, zarf fiil ekinin yerini tutar. <i>Bir beyaz martı gibi çırpınır durur.</i> (s.78)
-	ç. Bu birleşik fiillerin birinci unsuru bir kelime grubu olabilir. <i>Maviliğin büyüdüğünü ve yaklaştığını yarım yamalak fark ede/ biliyordu.</i> (s.79)
ç. Grubun vurgusu birinci unsur üzerindedir. (s.39)	d. Grubun vurgusu birinci unsur üzerindedir. (s.79)

Tablo 13.2 incelendiğinde altı ve öncesinde yer alan bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiiller başlığı yedi ve sonrasındaki baskılarda bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller başlığı adı altında yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan “ç” maddesindeki özellik altı ve öncesindeki baskılarda yer almamaktadır. Bu özellik diğer maddelerde yer verilen örnek cümlelerdeki kullanımlara da açıklık getirmektedir. Ayrı bir özellik olarak yer verilmesi yedi ve sonrasındaki baskılarda özelliklerin genişletilmiş şekilde yer verilmesindedir. Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilen “ç” maddesindeki özellik yedi ve sonrasındaki baskılarda yer alan “d” maddesindeki özellikle benzerdir.

Tablo 13.3. Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiillerin Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
Birleşik fiil	Birleşik fiil
C. Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller	A. Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiiller A.2. Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiiller
a. Bu birleşik fiiller, bir isim ve bir fiil unsurundan meydana gelir. İsim başta, fiil unsuru sonda bulunur. Unsurların biri veya hepsi, kendi sözlük anlamları dışında kullanılır. Bunların bir kısmı deyimleşmiştir. <i>Ölüm kol gezer her yerde.</i> (s.39)	a. Bazı birleşik fiillerde, “ol-, et-, kıl-, yap-, bulun-, başla-” yardımcı fiilleri yerine asıl fiiller kullanılır. “Yol al-, para ye-, boş ver-, baş kaldır-, yol ver-, şehit düş-, kan kustur-, türkü tuttur-, el koy-, diş bile-, yatağa düş-” örneklerinde olduğu gibi bu yapıda yer alan kelimelerden biri veya hepsi ya sözlük anlamlarını kaybetmiş ya da deyimleşmiştir. <i>Ölüm kol gezer her yerde.</i> (s.76)
b. Bu birleşik fiillerin isim unsuru, isim çekim eklerini alabilir. <i>Otuz sene içinde hiçbir an ümidini kesmedi.</i> (s.39)	b. Bu birleşik fiillerin isim unsuru, isim çekim eklerini alabilir. <i>Otuz sene içinde hiçbir an ümidini kesmedi.</i> (s.76)
-	c. Bu birleşik fiillerin bazılarında isim unsuru bir tamlayan ile genişler. Hatta bazen bu genişleme cümledeki bütün kelimeleri içine alabilir. Böyle cümleleri anlam, hem de şekil bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Annemi yabancı bir toprakta bıraktıktan sonra, <i>İstanbul’a dönmek babamın içine sinmemiş.</i> (s.76-77)
c. Grubun unsurları, kelime grubu olabilir. <i>Yorgun / düşüver-</i> (fiil unsuru: birleşik fiil) <i>Tası tarağı / topla-</i> (isim unsuru: tekrar grubu) (s.39)	ç. Grubun unsurları, kelime grubu olabilir. <i>Tası tarağı / topla-</i> (isim unsuru: tekrar grubu) (s.77)
ç. Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir. (s.39)	d. Grubun vurgusu, birinci unsur üzerindedir. (s.77)

Tablo 13.3 incelendiğinde altı ve öncesinde yer alan anlamca kaynaşmış birleşik fiiller başlığı yedi ve sonrasındaki baskılarda bir hareketi karşılayan birleşik fiiller başlığı altında bir hareketi karşılayan birleşik fiiller olarak yer almaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “c” maddesindeki özelliğe altı ve öncesindeki baskılarda yer

verilmemektedir. Yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen “c” maddesindeki özellikte belirtilen cümlelerin anlam ve şekil olarak ayrı ayrı değerlendirilmesi yedi ve sonrasındaki baskılarda belirtilen anlam merkezliliği öne çıkarır. Altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “c” maddesindeki özellik, yedi ve sonrasındaki baskılarda “ç” maddesindeki özelliğe benzer iken altı ve öncesindeki baskılarda yer alan “ç” maddesindeki özellik ise yedi ve sonrasındaki “d” maddesindeki özellikle benzerdir.

Tablo 14. Kısaltma Grupları

Kısaltma grupları	Kısaltma grupları
<ul style="list-style-type: none"> • İsnat grubu • Yükleme grubu • Yaklaşma grubu • Bulunma grubu • Uzaklaşma grubu • Vasıta grubu 	<ul style="list-style-type: none"> • İsnat grubu • Yükleme grubu • Yönelme grubu • Bulunma grubu • Uzaklaşma grubu • Vasıta grubu • <i>Eşitlik grubu</i> • <i>Birinci unsuru uzaklaşma hali, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grubu</i> • <i>İkinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları</i> • <i>İkinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları</i>

Tablo 14 incelendiğinde Karahan’ın altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verdiği kelime gruplarına bakıldığı zaman takısız isim tamlamasına, zincirleme isim tamlamasına, ilgi grubuna, iyelik grubuna ve aitlik grubuna yer vermediği görülmektedir.

Takısız İsim Tamlaması:

Tabloya bakıldığında altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda takısız isim tamlamasına yer verilmediği görülmüştür. Yer verilmemesi uygun olmuştur. İsim tamlamaları, tamlayan ve tamamlanandan oluşur. Tamlayan ve tamamlanan arasında iyelik ekiyle ilgi kurulur. Fakat tamlayan ve tamamlananın ek almadığı grup ise sıfat tamlaması grubunu oluşturur. Takısız isim tamlaması ayrı bir başlık şeklinde ele alınmamalıdır. Sıfat tamlaması grubunun içerisinde yer almalıdır. Sıfat tamlaması, takısız isim tamlamasına ait özelliği (bir nesnenin neyden yapıldığını) üzerinde taşır. Örneğin; taş duvar tamlaması, takısız isim tamlaması şeklinde alınması doğru bir yaklaşım değildir. Bu tamlama, sıfat tamlaması içerisinde yer almalıdır.

Zincirleme İsim Tamlaması:

Altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda zincirleme isim tamlamasına yer verilmemiştir. İki kitapta da verilmemesi doğru olmuştur. Kelime grupları, tek kelime olarak ele alınır. Orada üç isim unsuru yoktur, iki isim unsuru vardır. Aslında zincirleme isim tamlaması diye adlandırılan kelime grubunda iki belirtili isim tamlaması yer alır. Kelime grubu kavramı iki unsurdan meydana gelir. Zincirleme isim tamlamasında üç isim unsurunun gösterilmesi doğru bir yaklaşım değildir.

İyelik Grubu:

Altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki bakılarda iyelik grubu ayrı bir başlık altında ele alınmayıp, iyelik gruplarına isim tamlamaları içerisinde yer verilmiştir. İsim tamlamaları da iyelik grubu da tamlayan ve tamamlanandan oluşur. Her ikisi de iyelik ve ilgi eki alır. İsim tamlamasında, tamlayan isimdir. Fakat iyelik grubunda tamlayan her zaman kişi zamiridir. Bu yüzden iyelik grupları ile isim tamlamaları ayrı başlıklar altında ele alınsaydı daha doğru bir inceleme yapılmış olabilirdi.

İlgi Grubu:

Altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda ilgi grubuna yer verilmemiştir. İlgi grubuna kısaltma grupları başlığı altında yer verilmelidir. İki sözcük arasındaki anlam ve işlevin esas alındığı kısaltma gruplarında çoğunlukla ilk sözcükler ikincileri anlamsal olarak tamamlar. İlgi grubunda (örneğin; benim oda) ad tamlamasında olduğu gibi sahiplik bildirme yönünde kullanılmaktadır. Kısaltma grupları adı altında toplanan bu grup çoğunlukla ilk sözcüğün ikincisini anlamsal yönde tamamladığı kabul edilir. Bu sebeple kısaltma gruplarının sınıflandırıldığı kategori içerisinde yer almalıdır.

Aitlik Grubu:

Altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda aitlik grubuna yer verilmemiştir. Aitlik grubu, sınıflandırmada ayrı bir grup olarak yer almalıdır. Bu grup, “-ki” aitlik ekinin cümle içerisinde zamir veya sıfat göreviyle kullanıldığı bir gruptur. Bu sebeple, sınıflandırmalarda yer verilmesi gereken bir gruptur.

Tablo 15. Kısaltma Gruplarının Özelliklerinin Karşılaştırılması

Altı ve öncesi	Yedi ve sonrası
<i>Kısaltma grupları</i>	<i>Kısaltma grupları</i>
<ul style="list-style-type: none"> • İsnat grubu • Yükleme grubu • Yaklaşma grubu • Bulunma grubu • Uzaklaşma grubu • Vasita grubu 	<ul style="list-style-type: none"> • İsnat grubu • Yükleme grubu • Yönelme grubu • Bulunma grubu • Uzaklaşma grubu • Vasita grubu • Eşitlik grubu

-
- *Birinci unsuru uzaklaşma hali, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grubu*
 - *İkinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları*
 - *İkinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları*
-

Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere Karahan'ın kelime gruplarına yönelik yaptığı sınıflandırmada kısaltma grupları başlığı altında yer alan; isnat grubu, yükleme grubu, yaklaşma grubu, bulunma grubu, uzaklaşma grubu ve vasita grubuna kadar olan kısım altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki basımlarda aynıdır. Fakat yedi ve sonrasında kısaltma gruplarına eşitlik grubu, birinci unsuru uzaklaşma hali eki taşıyan kısaltma grubu, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları ve ikinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları eklenmiştir.

Altı ve öncesindeki baskılarda yer verilmeyip yedi ve sonrasındaki baskılarda yer verilen birtakım özellikler bulunmaktadır. Bunlardan eşitlik grubuna kısaltma guruplarının altında yer verilmesi uygun olmuştur. Eşitlik grubu, kısaltma grubunun özelliklerini eşitlik eki sayesinde “-ca/-ce” karşılamakta ve ilk sözcük ikinci sözcüğü bu eşitlik eki ile anlamsal olarak tamamlamaktadır. Kısaltma grupları, iki sözcükte çekim ekinin kullanımıyla anlam ve işlevin esas alındığı, çoğunlukla ilk sözcüklerin ikincileri anlamsal olarak tamamlamasıyla oluşturulan gruptur. Bu özelliğe eşitlik gruplarında da rastlamak mümkündür. Bazı sıfat tamlamalarında olduğu gibi nitelik (örneğin; güzelce kadın) belirtme özelliği, eşitlik grubu vasıtasıyla yansıtılmaktadır. İlk sözcük ikinci sözcüğü eşitlik eki vasıtasıyla anlamsal olarak tamamlamaktadır. Yedi ve sonrasındaki baskılarda eklenmiş olan “birinci unsuru uzaklaşma hali, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grubu; ikinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları” ayrı özellikler olarak verilmeyip “yükleme, bulunma, yaklaşma, uzaklaşma” grupları altında ele alınsaydı daha uygun bir sınıflandırma olurdu.

Tartışma ve Sonuç

Kelime gruplarına yönelik birçok farklı sınıflandırma söz konusudur. Araştırmacıların kelime gruplarına yönelik yaptığı sınıflandırmalarda en çok tartışılan konular takısız isim tamlaması, zincirleme isim tamlaması, iyelik grubu ve ilgi grubudur. Takısız isim tamlaması Gençan'ın ortaya attığı bir tamlama türüdür. Daha sonra Ergin gibi araştırmacılar takısız isim tamlaması gibi bir tamlamanın olmadığını takısız isim tamlaması olarak kabul edilen grupların aslında sıfat tamlaması olduğu görüşünü savunurlar. Aslında sıfat tamlaması da ayrı bir grup olarak değil isim tamlaması grubunun altında yer alması gereken bir gruptur.

Sıfat grubu hakkında açıklama yapmak gerekirse; “kırmızı elma, iki armut, bu cadde, kibar hareket” şeklinde bir sıfatın bir adı niteleme veya belirtmesiyle oluşturulan

gruptur. Sıfat tamlamaları ad tamlamalarındaki tamlayan ile tamlananın ek almamış halidir. Bu sebeple, ayrı bir başlık şeklinde değil de isim tamlaması grubunun içerisinde yer almalıdır. Türk düşünce sisteminin sondaki unsura yer verdiği önem burada karşımıza çıkmaktadır. Sondaki sözcük ad türünde bir sözcük olduğundan dolayı bu tamlamalara ad tamlaması grubu altında yer verilmelidir.

Zincirleme isim tamlamasından ilk söz eden Tahsin Banguoğlu'dur (Kerimoğlu, 2007:108). *'Türkçenin Grameri'* adlı eserinde Zincirleme ad tamlamasını 'Adtakımının zincirlenmesi" şeklinde belirterek bu konuyu şöyle ifade etmektedir: "Bunlardan kimin halinde olanlar yeniden (Nesi?) sorusunu açarlar ve bir sahip olunanı, tabi olanı, kapsananı gerektirirler. Bunun cevabını katılanı bir ad takımı olan üç hadli ad takımları verir: Hasan'ın kaynının amcası gibi. Aksine, katkılanan bir adtakımı olabilir: komşunun bahçe duvarı gibi. Nihayet katılan ve katkılanan her ikisi ad takımları oluşturabilir: gece bekçisinin kontrol saati gibi. Ya da sonraki adlar teker teker zincirlenirler (Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti temsilcisi). Bunlara zincirleme ad takımları denir" şeklinde açıklamaktadır (Banguoğlu, 2011:338). Ergin ve Karahan gibi araştırmacılar zincirleme isim tamlamasına sınıflandırmalarında yer vermemektedirler. Kelime grupları tek kelime olarak ele alınır. Belirtilen yapıda üç isim unsuru yoktur, iki isim unsuru vardır. Zincirleme isim tamlaması şeklinde adlandırılan kelime grubunda iki belirtili isim tamlaması yer alır.

Diğer tartışma konulardan biri de ilgi grubuna yöneliktir. Ergin ve Karahan gibi araştırmacılar ilgi grubuna yer vermemektedir. İlgi grubu, iki isimden oluşan ve ilk ismin sonuna getirilen çekim ekinin türüne göre adlandırılan bir öbeğdir. Bu öbek, ad tamlamalarında olduğu gibi sahiplik bildirme yönüyle öne çıkıp cümle içerisinde bu şekilde kurulduğundan dolayı kısaltma grupları adı altında yer almaktadır (Gökdayı, 2017:13).

Karahan, altı ve öncesindeki baskılar ile yedi ve sonrasındaki baskılarda iyelik grubunu ayrı bir başlık olarak ele almamaktadır. İyelik grubuna isim tamlamaları içerisinde yer vermektedir. İsim tamlamaları, nasıl tamlayan ve tamlanandan oluşuyorsa iyelik grubu da tamlayan ve tamlanandan oluşmaktadır. İsim tamlamalarında da iyelik grubunda da ilgi ve iyelik ekleri yer almaktadır. Ancak isim tamlamasında tamlayan isim olurken iyelik grubunda tamlayan her zaman kişi zamiri olmaktadır. Bu sebeple, iyelik grupları isim tamlamasının içerisinde değil ayrı bir başlık olarak ele alınmalıdır.

Altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki baskılarda Karahan, aitlik grubuna yer vermemiştir. Aitlik grubu, sınıflandırmada ayrı bir grup olarak yer almalıdır. Bu grup, "-ki" aitlik ekinin cümle içerisinde zamir veya sıfat göreviyle kullanıldığı bir gruptur. Bu sebeple, sınıflandırmalarda yer verilmesi gereken bir gruptur.

Söz dizimine yönelik eserler oluşturulurken Türk düşünce sistemini temel alan anlam merkezli yaklaşım esas alınmalıdır. Bu anlayış doğrultusunda eserler ortaya konulurken şekil merkezli yaklaşım da söz dizimi içerisinde yer almalıdır. Ancak söz dizimine yönelik eserlerde asıl yer verilmesi gereken her zaman anlamdır. Karahan, altı ve öncesindeki baskılarında kelime gruplarına yönelik sınıflandırmasında şekil merkezli bir yaklaşım benimsemektedir. Anlam ikinci planda kalmaktadır. Bunu altı ve öncesindeki sınıflandırmasında görüyoruz. Yedi ve sonrasındaki sınıflandırmasında

anlam merkezli bir yaklaşım benimsemektedir. Kelime gruplarının kendi içerisindeki anlam ilişkisini bu eserlerinde yansıtmaktadır.

Karahan'ın kelime gruplarına yönelik yaptığı sınıflandırmada kısaltma grupları başlığı altında yer alan; isnat grubu, yükleme grubu, yaklaşma grubu, bulunma grubu, uzaklaşma grubu ve vasita grubuna kadar olan kısım altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki basımlarda aynıdır. Fakat yedi ve sonrasında kısaltma gruplarına eşitlik grubu, birinci unsuru uzaklaşma hali eki taşıyan kısaltma grubu, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları ve ikinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları eklenmiştir. Eşitlik grubuna kısaltma grubu içerisinde yer verilmesi anlam merkezli yaklaşımın esas alındığının kanıtıdır. Çünkü eşitlik ekinin yer aldığı kelime ikinci kelimeyi anlam ilişkisi yönüyle tamamlamaktadır. Fakat birinci unsuru uzaklaşma hali eki taşıyan kısaltma grubu, ikinci unsuru yönelme hali eki taşıyan kısaltma grupları ve ikinci unsuru bulunma hali eki taşıyan kısaltma grupları ayrı ayrı özellikler olarak verilmeyip “yükleme, bulunma, yaklaşma, uzaklaşma” grupları altında ele alınsaydı daha uygun bir sınıflandırma olurdu.

Öneriler

Kelime gruplarına yönelik farklı görüşler ele alınmış ve Karahan'ın altı ve öncesi ile yedi ve sonrasındaki basımlarında yer verdiği sınıflandırmalar bu farklı görüşler doğrultusunda tartışılmaktadır. Bu tartışmalar sonucunda, kelime gruplarına yönelik anlam merkezli yaklaşıma göre yedi ve sonraki basımlarda farklı bir sınıflandırma oluşturulmasının uygun olacağı kanaatindeyiz. Kelime gruplarının sınıflandırmasında şekil merkezli yaklaşımın etkisi azaltılmalı ve düşünce sistemine uygun olarak anlam merkezli yaklaşımın etkisi arttırılmak suretiyle yeni sınıflandırma yapılmasını gerekli kılmaktadır.

Sıfat tamlamaları ad tamlamalarındaki tamlayan ile tamlananın ek almamış halidir. Bu sebeple, ayrı bir başlık şeklinde değil de isim tamlaması grubunun içerisinde yer almalıdır. İyelik grubu da isim tamlamaları içerisinde yer almalıdır. İsim tamlamaları, nasıl tamlayan ve tamlanandan oluşuyorsa iyelik grubu da tamlayan ve tamlanandan oluşmaktadır.

Aitlik grubu, sınıflandırmada ayrı bir grup olarak yer almalıdır. Bu grup, “-ki” aitlik ekinin cümle içerisinde zamir veya sıfat göreviyle kullanıldığı bir gruptur. Bu sebeple, sınıflandırmamızda yer verdik.

İlgi grubu, kısaltma grupları adı altında yer almalıdır. Bu grubun genellikle ilk sözcüğünün ikincisini anlam bakımından yönde tamamladığı kabul edilir. Bu sebeple kısaltma gruplarının sınıflandırıldığı kategori içerisinde yer almalıdır. Anlam merkezli anlayış demek cümlelerin bütününde yer alan anlam boyutu demektir. Kelime grupları da cümleyi tamamlayan tamamlayıcı unsur olduklarına göre cümle içerisindeki anlamın belirginleşmesinde ve kendi özelliklerini belirlemesinde etkin değildir. Bu yaklaşım, şekil merkezli anlayışın yanında anlam merkezli anlayışın da esas alınmasını gerekli görür. Bu nedenlerden dolayı kelime gruplarına yönelik olması gereken sınıflandırma aşağıda belirtilmiştir.

Kelime gruplarına yönelik sınıflandırma şu şekilde olmalıdır:

- 1) Kelime Grupları
 - a) İsim tamlaması
 - Belirtili isim tamlaması
 - Belirtisiz isim tamlaması
 - Sıfat tamlaması
 - İyelik grubu
 - b) Edat grubu
 - c) Tekrar grubu
 - ç) Bağlama grubu
 - d) Unvan grubu
 - e) Birleşik gruplar
 - Birleşik isim grubu
 - Birleşik fiil grubu (F+F, F+İ, Anlam bakımından kaynaşmış fiiller)
 - Birleşik kelimeler
 - f) Sayı grubu
 - g) Aitlik grubu
 - ğ) Fiilimsi grupları
 - İsim fiil grubu
 - Sıfat fiil grubu
 - Zarf fiil grubu
 - h) Kısaltma grupları
 - İsnat grubu
 - Yükleme grubu
 - Yaklaşma grubu
 - Bulunma grubu
 - Uzaklaşma grubu
 - Vasıta grubu
 - İlgı grubu

Kaynakça

- Avcı, Y. (1995). *Fitrat ve Dilciliği*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avcı, Y. (2012). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil-Düşünce Analizi Teorisi*. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi1(3), 1-15.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dizdaroğlu, H. (1976). *Tümcebilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Tanıtım.
- Fitrat, A. (1927). *Serf*. Taşkent: Özbekistan Devlet Neşriyatı.
- Gencan, T.N. (2001). *Dilbilgisi*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gökdayı, H. (2017). *Öbekleri Oluşturan Sözcükler Arasındaki Anlam İlişkileri*. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi (14), 1-25.
- Hatipoğlu, V. (1982). *Türkçenin Sözdizimi*. Ankara: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Basımevi.
- Karahan, L. (2013). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karahan, L. (1999). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kerimoğlu, C. (2007). *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller üzerine II (Cümle Öğeleri)*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi (20), 119-129.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şimşek, R. (1987). *Örneklerle Türkçe Sözdizimi*. Ankara: Kuzey gazetecilik matbaacılık.

Extended Abstract

The syntax consists of certain rules in itself. These rules are the reflection of the Turkish thought system. The most important element in the syntax of the Turkish thought system is left to the end. This feature is a product of the Turkish mentality. If words are staged side by side, they form a sentence. If they do not declare a judgment and meet an asset or movement, they form groups of words. The function of words or groups of words varies according to the most important factor, "loading". Different approaches are reflected in the works created for syntax. There are different classifications for word groups in today's grammar books. These classifications are handled in accordance with the shape-centered or meaning-centered understanding. According to the Turkish thought system, investigations should be made in accordance with the meaning-centered understanding. It is not in accordance with the Turkish language structure to conduct studies with only a shape-centered understanding. In the works centered on the shape, the deep structure in the thought structure of the Turkish language is ignored. In the work titled "Syntax in Turkish", the pressures before and after are centered. The seven and subsequent pressures are centered on meaning. The aim of this study is to analyze the work called "Syntax in Turkish" based on a "meaning-centered" approach. Leyla Karahan does not include some groups of words in the prints before and after seven and after. These; No-name-name phrase, chained-name phrase, interest group, possessive group and belonging group. It is true that it does not include a noun phrase without a plug. Completion of nouns should not be treated as a separate title. The adjective clause should be included in the group. It is a correct approach not to include chained noun phrases. The concept of the word group consists of two elements. In the chained noun phrase, three names are shown. This is not the right approach. Karahan gives possessive groups in their names. In the noun phrase, it is the noun completing. In the possessive group, the person who completes is always a pronoun. This group should be treated as a separate title. Karahan did not include the interest group in the prints. The interest group should be included under the title of abbreviation groups. In this group, it is generally accepted that the first word completes the second in terms of meaning. For this reason, it should be included in the category where the abbreviation groups are classified. Karahan did not include the belonging group in these editions either. The belonging group should be included in the classification as a separate group. This group is a group in which the "-ki" belonging suffix is used in the sentence with the pronoun or adjective task. For this reason, it is a group that should be included in classifications. There are some features included in the seven and later editions of the work. One of them is to place the equality group under the abbreviation groups. In abbreviation groups, the meaning and function are based on the use of the suffix in both words. It is a group mostly formed by completing the first words in the meaning sense. It is possible to come across this feature in equality groups. There are many different classifications for word groups. Meaning-centered approach should be taken as basis when creating syntax works. This is because it is an approach based on the Turkish thought system. In the direction of this understanding, the form-centered approach should also be included in the works. However, it is always meaning that the main part of the syntax works should be included. In her first editions, Karahan works with a

shape-centered approach. Meaning remains in the secondary plan. In other classifications, it adopts a semantic approach. It reflects the meaning relation of word groups within themselves in these works. Karahan included the equality group in the abbreviation group. This is proof that the semantic approach is based on. Because the word with the equality suffix completes the second word in terms of the meaning relationship. Meaning-centered understanding means the dimension of meaning in the whole sentence. Word groups are also complementary to the judiciary. Therefore, it is not effective in clarifying the meaning in the sentence and determining its own characteristics. Therefore, the effect of the shape-centered approach should be reduced in the classification of word groups in sentence studies. The effect of the semantic approach should be increased in accordance with the Turkish language thought system. As a result of such an approach, a new classification should be made.